

BAŞARILI KÖPEK ÜRETİMİ

Line-breeding, In-breeding, Outcrossing Nedir ve Nedenleri Üzerine

Batımlarınıza güveniyor musunuz? Ya da batımlarınızı mı sayıyorsunuz?

Ulusal şampiyon olan bir dişiyi aldıktan sonra, üretici dişinin neden kaliteli yavru veremediğini merak eder. Üretici kişi şunu anlayamamıştır... Aldığı şampiyon dişi, başarıya ulaşmak için kullanılan denklemin tek değişkeni değildir. Zamanını ve parasını boşa harcadığı için de dişi köpeği suçlamaya başlamıştır. Ama tüm gerçekler göz önüne alındığında; başarısızlıktaki hata üreticinin bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Sağlık, şecere yada eşleşecek köpeklerin artı ve eksilerini düşünmeden sadece kazanan erkek köpeklerle dişi köpeğini eşlemenin kendisini başarıya götüreceğini düşünmektedir. Bunun üzerine de şunu düşünmeye başlayacaktır: “Başkalarının başardığını ben neden başaramıyorum? Nerede yanlış yapıyorum?”

Mükemmel bir üretim programı “şans” ile meydana gelmez. Geleceğe yönelik bir üretim programı oluşturmak istiyorsanız, hataları çaprazlamak, sağlık sertifikaları ve şecere (pedigree) araştırması yapmak, önemli ve zorunludur. Bir üretim planınızın olması gereklidir. Bazı üreticilerin devamlı kazanan köpekler üretebilmesinin ve bazılarının da sadece kendi kalitesini aktaramayan bir kıvılcım şeklinde parlayan (a flash in the pan) ve sönen köpekler üretebilmesinin bazı nedenleri vardır. Kimisi de paraya kıyarak kazanan köpekler alır fakat kazanan köpekler üretebilmek için bir savaş planınızın olmaması yersiz boş çaba sarf etmenize neden olacaktır.

Hangi ırkı üretirse üretsün, bir üreticinin temel amacı ırkın standardında belirtilen mükemmelle en yakın köpeği üretmek olmalıdır. Standartta belirtilenden başka bir şeyi üretmek geçici bir süreliğine hakemlerin gözüne hoş gelebilir ve bir süre bu ürettiğiniz köpekle başarılar kazanabilirsiniz fakat bu başarılar tamamen geçici başarılar olacak ve tarih sayfalarında unutulup gidecektir. Ve bu yaptığınız üretim de bir sonraki üreticinin hattına herhangi bir olumlu etki yaratmayacaktır. Üretimde yapmış olduğunuz bu küçük düzeltme de standardı kısa bir süreliğine de olsa kenarı iten ömrü kısa değersiz bir hareket olarak kalacaktır.

Bu da geri dönüş olarak, sizi sürekli hareket eden bir hedef olarak gösterecek ve bunun gibi durumlar bir çok kişinin ilk 5 sene içinde, köpek üretiminden (yurtdışında köpek üretimi bir spor/hobi olarak görülmektedir!) kopup bırakmanıza neden olacaktır. Herkesin başarması için, hepimizin tek bir noktayı hedef alması lazım: Irk Standardı! Ancak o zaman üretimdeki hedeflerimizi ileriye götürerek daha iyisini, daha mükemmelini üretmeyi amaçlarız.

Şimdi üretimle ilgili bazı temel bilgilerden bahsedeceğiz.

OUTCROSS: Bu üretim stratejisi, şeceredeki ilk 5-6 atanın hiçbirinin ortak olmadığı bir eşleşme modelidir. Başarılı bir outcross eşleşme yapabilmek için, seçilen erkek köpeğin en iyi özelliklerini aktarıp aktaramadığını belirlemek olmalı ve bunu da daha önce bu erkek köpeğin yaptığı eşleşmelerden alınan yavruların özelliklerine bakılmalıdır. Çünkü bir kıvılcım şeklinde parlayan (a flash in the pan) köpekler anlık bir haz verirler, fakat kendi özelliklerini aktaramayan bir köpek üretmek ileriye yönelik yapacağınız üretim planlarında sizi nereye getirecektir???

Mümkün olduğunda, seçtiğiniz erkeğin anne ve babasını ziyaret edin. Bunun yanında imkan varsa kardeşlerini de bir inceleyin. Eğer seçtiğiniz erkek, sizin üretmek istediğinizi üretemeyecek gibi görünüyorsa, dişi köpeğinizi böyle bir erkek köpekle eşlemenin ne mantığı olabilir? Değil mi???

Inbreeding yada yakın bir linbreeding sonucu doğan bir dişi köpek kullanılmak, bu şekildeki outcross bir eşleşmenin getireceği tekdüzeliğin derecesini daha iyi gözlemleyebilmenize yardımcı olabilir.

Seçenekleriniz var. Eğer kendinize ayırdığınız yavrunun özellikleri sizin hedeflerinizi tam olarak yansıtmıyor fakat yarışmalara çıkarmaya da değer görüyorsanız, ikinci bir yavruyu da kendinize ayırın. İlk seçim yavrunuz üretmek istediğiniz özellikteki bazı genleri taşıyor olabilir fakat ikinci seçim yavru üretimde bu özellikleri vermeyebilir. Yada ileriki jenerasyonların üretiminde bu durumun tam tersi meydana gelebilir. Bunu ancak bu iki yavruyu aynı anda büyütüp ve eşleşmelerde kullandıktan sonra elde edeceğiniz yavrularda görebilirsiniz.

Örneğin; on erkek kuzenimin hepsi de babamın ailesinin tipinde olsun. Ben ve erkek kardeşim de annemin ailesine benziyor olalım. Genlerimizi yarı yarıya anne ve babamızdan almış olduğumuzdan, bizler yetişkin olana kadar hiç kimse bizim büyümüş halimizi tam olarak tahmin edemez. Fakat büyüdükçe, vücut yapımızdan, boyutumuzdan ve hatta sesimiz ve hareketlerimizden anlayabilir ki, kardeşim ve ben aynı genlerden geliyoruz.

Burdan da anlayabileceğiniz üzere, her yeni batım yavruvfarklı tipleri getirir. İki yavruyu aynı anda büyütme ve eşleştirdikten sonra yavrularını elde ettiğinizde şu şekilde bir sonuç elde edersiniz: “Gördüğün şey her zaman elde ettiğin şey değildir.

Bunları nasıl öğrendik? Sorusunun cevabına gelelim. Bunu kardeş iki yavruyu aynı anda büyütme öğrendik. Bu iki kardeşin yavrularını değerlendirdiğimizde, iki kardeşi aynı anda büyütüp yavrularını almak elimizdeki hattın üretimde neler verebileceğini göstermiş oldu. Kendi kullandığım hattın vermiş olduğu özelliklerini kaybetmeden bu öğrenmiş olduğumuz erdemleri değerlendirdiğimizde, outcross ile bu özellikleri birleştirebilirdim. Amaç her iki dünyanın da en iyisini yakalamaktır. Erkek köpeğim belirgin bazı özellikleri yavrularına veriyos ve ciddi değerlendirmelerden sonra bunu en başta kafamdaki amaçlara ulaşmakta kullanmaya karar vermiş oluyorum. Bu da gördüğünüz ile (fenotip) gizli kalanın (genotip) arasındaki farkı açıklıyor.

Netice olarak, annenin yavruları da ilerleyen dönemlerde eşleşmelerde kullanılacak ve kullanılacak erkek köpek ile en güzel özellikler şecereye (pedigreeye) sabitlenmiş olacak. Bu noktada da, linebreeding tipi eşleşmeler devreye girecek.

LINEBREEDING: Linebreeding, önemli karakteristik özelliklere odaklanmak için uygulanan bir eşleşme stratejisidir. Kullandığınız kan hattını kontrol etmenize izin verir. Bu eşleşme stratejisinde, eşleşecek köpeklerin şecerelerinde son 5 yada 6. jenerasyon içerisinde ortak bir yada daha fazla atanın olmasını gerektirir. Bu atalar kendi başlarına çok önemli özellikleri taşıyan başarılı bir linebreeding ile üretilmiş köpekler olabilir. Sadece sağlıklı olanları kullanın yada yapacağınız batım bir felaketle sonuçlanabilir.

Sağlık, doğurganlık, karakter ve tip zorunludur. Çünkü bu şekildeki birleşmelerin negatif etkisi gelecek batımlarınıza yansır ve daha fazla eleme yapmanızı gerektirir.

INBREEDING: Arzu ettiğiniz özelliklerin en iyilerine ulaştığınızda, inbreeding yapabilirsiniz. Bu ırkın tipini belirler ve temel bir görüntüyü yakalamış olursunuz. Ne ekerseniz onu biçersiniz. Yani inbreeding tipi bir eşleşme yaptığınızda, ya en iyilerin en iyisini elde edersiniz, yada en kötülerin en kötüsünü. Bu da sizi bir üretici yapar. Risk almanız bu zamana kadar yaptığınız tüm emeklerinizin çöpe gitmesi demek değildir. Eğer işlerin tersi yönde gittiğini fark ederseniz, meydana gelen sonuçlara karşı sorumluluk alın ve ona göre hareket edin.

TOPARLAYACAK OLURSAK:

OUTCROSS kesin gelişimler için yeni özellikleri getirir.

LINEBREEDING, belli özelliklerin devamını sonraki jenerasyonlara aktararak ve birleştirerek bir şecereyi (pedigree) yaratır ve oluşturur. Eğer iyi bir dişi yapılan bir eşleşme sonucunda kendi iyi özelliklerini taşıyan iyi yavrular verdiği görülürse, dışının baba tarafını yansıtan tipin devamlılığını sağlayabilmek adına büyük babası ile eşlenebilir.

INBREEDING, tipi belirler ve amaçlara ulaşmayı daha kolay kılar. Inbreeding anne ile oğlu, baba ile kızı, erkek kardeş ile kız kardeş vb gibi arzu edilen dominant özellikleri güçlendirir ve aynı zamanda çekinik olarak ortaya çıkan özelliklerin belirlenmesine neden olacağından, üreticinin yapacağı outcross tipi başarılı bir eşleşme ile bu çekinik istenilmeyen özellik düzeltilebilir.

Üreticiler her zaman olumlu ve olumsuz gizlenmiş genetik etkilerin farkında olmalılar. Sadece kağıt üzerinde çalışılarak yapılan bir eşleşme ayarlanmış bir eşleşmedir – eksiksiz gibi görülebilir fakat başarı için şanslı düşüktür.

Başarılı üreticiler, çok zorluklar çekerek ve sıkı çalışarak bu günlere gelmişlerdir. Kendi amaçladıklarına ulaşmalarına yardımcı olmayacağını düşündükleri köpekleri eleyerek arzu ettikleri başarıları yakalamışlardır. Bu tip köpeklere ev köpekleri yada evcil hayvanlar (pet) denir. Çoğu zaman kişiler istekler ve tercihler öncelikli olsa da, standart üreticilerin en temel yol göstericisidir.

Bir başka üretim stratejisi de **BACKBREEDING**'dir.

BACKBREEDING: Eğer harika bir erkek köpeğiniz ve çok güzel bir dişi köpeğiniz varsa, onları eşleştirin. Ama şunlara kesinlikle dikkat edin. Her ikisi de sağlıklı, arzu edilen tipte, karakterleri çok iyi ve birbirini tamamlayan özellikte olmalıdır. Yaptığınız bu batımdan bir dişi yavruyu kendinize ayırın ve bu yavruyu zamanı geldiğinde kendi babası ile eşleştirin. Ve bu eşleşmeden de yine bir dişi yavruyu kendinize ayırın ve onu da kendi babası ile eşleştirin. Arzu edilen sonuçları elde edinceye kadar veya zayıflıklar artık bariz hale gelene kadar bu şekilde eşleşmelere devam edin. Bu yöntem çok az kişi tarafından denenecektir fakat yine de denemeye değer bir yöntemdir. Backbreeding bir çok harika köpeğin meydana gelmesine neden olmuştur. Bu yüzden de geçmişteki bir çok harika köpek her bir jenerasyonda kendi dominant özelliklerini aktararak kaliteli yavruların dünyaya gelmelerine sebep olmuştur.

Buradan da anlayacağınız üzere, saygı duyulan bir üretici olmak yavaş ve acılı bir süreçtir.

Backbreeding tipi belirler. Doğan yavrular kan hattının en mükemmel yönlerinin aynasıdır. Line-breeding ve In-breeding doğru bir şekilde yapıldığında, hatta güç kadar, zayıflatmaz. Gerçek üreticiler, zoru severler. Irkın standardına olan bağlılıkları, ırkın en mükemmelini üretme yolunda her zaman onları ayakta tutacaktır. Ve bu harika spor/hobi geleceğe doğru yol alacaktır.

***Aşağıdaki linkten çevrilmiştir. Tüm hakları makalenin sahibi E. Katie Gammill'e aittir.

http://www.thedogplace.org/GENETICS/Dog-Breeding_Gammill-098.asp